

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Rady o společném systému daně z finančních transakcí a změně směrnice 2008/7/ES

COM(2011) 594 final

(2012/C 181/11)

Zpravodaj: **pan PALMIERI**

Dne 19. října 2011 se Rada Evropské unie, v souladu s článkem 113 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu směrnice Rady o společném systému daně z finančních transakcí a změně směrnice 2008/7/ES

COM(2011) 594 final.

Specializovaná sekce Hospodářská a měnová unie, hospodářská a sociální soudržnost, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 7. března 2012.

Na 479. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 28. a 29. března 2012 (jednání dne 29. března 2012), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 164 hlasy pro, 73 hlasů bylo proti a 12 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Evropský hospodářský a sociální výbor (EHSV) stejně jako Evropský parlament⁽¹⁾ vítá návrh Evropské komise na zavedení daně z finančních transakcí, který je zcela v souladu s postojem, který vyjádřil již ve svých dřívějších stanoviscích⁽²⁾.

1.2 EHSV již ve svém předchozím stanovisku⁽³⁾ zdůrazňoval, že je důležité se vrátit k zaručení finanční autonomie Evropské unie (EU), jak se původně uvádělo již v článku 201 Římské smlouvy. A právě v této souvislosti může být DFT podle EHSV jedním z opěrných bodů nového systému vlastních zdrojů Unie. Je nástrojem, který může zaručit potřebou finanční soběstačnosti víceletého finančního rámce na léta 2014–2020.

1.3 EHSV zdůrazňuje nutnost zavést globální uplatňování DFT, nicméně jak již uvedl ve svém stanovisku ze dne 15. července 2010 (viz poznámka pod čarou č. 2), domnívá se, že nejlepším způsobem, jak toho dosáhnout, je zavést DFT v EU. EHSV se spolu s komisařem Algirdasem Šemetou a s Evropským parlamentem domnívá, že stejně jako v případě

mnoha globálních politik (např. politiky v oblasti změny klimatu) by EU v tomto směru mohla a měla mít vlivnou pozici⁽⁴⁾. EHSV se však domnívá, že je třeba vyvinout maximální úsilí, aby byla daň zavedena celosvětově.

1.3.1 EHSV se domnívá, že do tohoto kontextu by měl být zasazen i dopis ministrů financí devíti členských států EU (Německo, Francie, Itálie, Rakousko, Belgie, Finsko, Řecko, Portugalsko, Španělsko) zasláný dánskému předsednictví EU, v němž se vítá rozhodnutí předsednictví urychlit průzkum a jednání o zavedení DFT.

1.4 Pro EHSV je zavedení DFT součástí rozsáhlejšího procesu, který Komise zahájila přezkoumáním hlavních směrnic o trzích finančních nástrojů (COM(2011) 656 a COM(2011) 652) s cílem zaručit větší transparentnost, účinnost a efektivitu těchto trhů. EHSV, jak již bylo zdůrazněno v předchozím stanovisku, se dále domnívá, že stabilita a efektivita finančního sektoru, a tedy omezení nadměrného rizika, stejně jako vytváření vhodných stimulů pro instituce finančního sektoru, by měly být zajištěny prostřednictvím vhodné regulace a dohledu.

1.5 EHSV se domnívá, že k neutralizaci nebo alespoň co největšímu zmírnění rizika přesunu finančních činností by zásada rezidence (územní působnosti), jejíž zavedení Komise navrhuje, měla být spojena se zásadou emise prosazovanou

⁽¹⁾ Evropský parlament „podporuje zavedení daně z finančních transakcí, která by zlepšila fungování trhu, neboť by se omezily spekulace, a pomáhala by financovat globální veřejné statky a snižovat veřejné deficity“.

Usnesení Evropského parlamentu o inovativním financování na celosvětové a evropské úrovni, 2010/2105 (INI) ve znění přijatém dne 8. března 2011.

⁽²⁾ Stanovisko z vlastní iniciativy k tématu Daň z finančních transakcí ze dne 15. července 2010 (Úř. věst. C 44, 11.2.2011, s. 81). Stanovisko ke sdělení Zdanění finančního sektoru (COM(2010) 549 final) ze dne 15. června 2011 (Úř. věst. C 248, 25.8.2011, s. 64).

⁽³⁾ Stanovisko EHSV ke sdělení Komise o přezkoumání rozpočtu EU (Úř. věst. C 248, 25.8.2011, s. 75).

⁽⁴⁾ Algirdas SEMET, 17. února 2012: EU tax coordination and the financial sector. EU Commissioner for Taxation and Customs Union, Audit and Anti-Fraud. Speech/12/109. Londýn. Usnesení Evropského parlamentu ze dne 8. března 2011 o inovativním financování na celosvětové a evropské úrovni (P7_TA-PROV(2011)0080).

Evropským parlamentem. Zásada emise, na jejímž základě se daň (jako kolkovné) uplatní na transakce související se všemi finančními nástroji vydávanými právníky osobami registrovanými v EU a bude podmínkou platnosti kupních či prodejních smluv⁽⁵⁾.

1.6 EHSV se domnívá, že uplatňování DFT umožní zaručit spravedlivější přispívání finančního sektoru do veřejného rozpočtu Unie a do rozpočtu jednotlivých členských států.

1.7 EHSV vítá skutečnost, že díky zavedení DFT bude možné změnit systém chování finančních subjektů a omezit objem finančních transakcí s vysokou frekvencí a s krátkou čekací dobou (*high frequency trading and low latency trading*). Tyto transakce jsou vysoce spekulativní, jsou zdrojem nestability finančních trhů a nemají nic společného s běžným fungováním reálné ekonomiky. Prostřednictvím DFT tedy bude možné finanční trhy stabilizovat a zvýhodnit střednědobé a dlouhodobé investování prostředků do podnikové sféry.

1.7.1 EHSV se domnívá, že nižší rychlost vysoce spekulativních transakcí, která vyplývá ze zavedení DFT, bude mít stabilizující účinek na výkyvy cenových papírů na finančních trzích, díky němuž budou podniky činné v prostředí reálné ekonomiky moci použít pro své vlastní investice stabilnější finanční postupy⁽⁶⁾.

1.8 Z pohledu EHSV by jedním z nejvýznamnějších dopadů zavedení DFT mohlo být zlepšení stavu veřejných dluhů. Krize státních dluhopisů nabývá většího významu v obdobích značné finanční nestability. Zvýšení příjmů plynoucích ze zavedení DFT přispěje ke zlepšení fiskální stability a vyloučí nutnost uchýlovat se k dalšímu zadlužování. Tento účinek bude přímým zdrojem pro rozpočty členských států a nepřímým zdrojem pro rozpočet EU, v němž nahradí příspěvky členských států.

1.9 EHSV uznává, že zavedení DFT přispěje k fiskální harmonizaci a zaručilo by řádné fungování vnitřního trhu, což umožní zamezit narušením v oblasti, v níž dnes již nejméně deset členských států EU zavedlo různé formy DFT.

⁽⁵⁾ Evropský parlament, návrh zprávy o návrhu směrnice Rady o společném systému daně z finančních transakcí a změně směrnice 2008/7/ES, zpravodajka: Anni Podimata, 10. února 2012.

⁽⁶⁾ Schulmeister, S., 2011, Implementation of a General Financial Transaction Tax. Austrian Institute of Economic Research. Commissioned by the Federal Chamber of Labour.
Griffith-Jones, S., Persaud, A., 2012, Financial Transaction Taxes, <http://www.europarl.europa.eu/document/activities/cont/2012/20120208ATT37596/20120208ATT37596EN.pdf>.

1.10 EHSV zdůrazňuje, že je třeba pečlivě usměrňovat nepříznivé makroekonomické a mikroekonomické důsledky plynoucí z provedení DFT do právních předpisů a neutralizovat nebo alespoň omezit riziko a příslušné náklady s tím spojené. Z toho důvodu se EHSV domnívá, že k vyvážení nejdůležitějších negativních dopadů, jež by uplatňování DFT mohlo mít na reálnou ekonomiku, by bylo nutné zvážit zavedení odpovídajících vyrovnávacích mechanismů.

1.10.1 EHSV zastává názor, že monitorování a následné zhodnocení důsledků plynoucích z uplatňování DFT – prostřednictvím zprávy předkládané Evropskému parlamentu a Radě – by mělo probíhat každoročně, nikoliv až po uplynutí tří let od zavedení DFT⁽⁷⁾.

1.11 EHSV se domnívá, že při posouzení dopadu zavedení DFT je třeba zohlednit dlouhodobé dopady na snížení HDP (jež očekává posouzení dopadů vypracované Komisí) zároveň s celkovým dopadem z hlediska přínosu i) k lepšímu fungování finančních trhů díky jejich větší stabilizaci, ii) k novým investicím do reálné ekonomiky, iii) k regulační politice schopné zvýšit účinnost, efektivitu a transparentnost evropských finančních trhů, iv) k fiskální konsolidaci pro členské státy plynoucí z větší dostupnosti zdrojů, v) ke spoření a investování z rozpočtů domácností. Všechny tyto dopady by – jak bylo nedávno odhadnuto – dokonce způsobily dlouhodobý pozitivní růst HDP ve výši 0,25 %⁽⁸⁾.

1.12 EHSV má určité výhrady k posouzení dopadů uplatňování DFT, které je přiloženo k návrhu Komise. Domnívá se totiž, že toto posouzení nezohlednilo řadu dopadů, z nichž některé uvádíme v tomto stanovisku, což mohlo oslabit celkové hodnocení samotného návrhu. Proto EHSV žádá Komisi, aby co nejrychleji provedla další, důkladnější posouzení.

1.13 EHSV souhlasí s rozhodnutím Komise navrhnout DFT namísto daně z finančních činností, jelikož daň z finančních činností by i přesto, že by mohla lépe regulovat distribuční aspekty (díky větší souvislosti s výsledky dosaženými z hlediska výnosů z finančních činností), byla spojená s větším rizikem přesunutí na spotřebitele a podniky a měla by menší stabilizační účinek na finanční trhy.

1.14 EHSV by rád připomenul, že podle průzkumu Eurobarometru podíl evropských občanů, kteří souhlasí se zavedením DFT, neklesl od podzimu 2010 pod hranici 60 %. Na podzim 2010 činil tento podíl 61 %, na jaře 2011 65 %, na podzim 2011 64 %⁽⁹⁾. Proto může být zavedení DFT prvním významným krokem k tomu, aby finanční sektor mohl opět získat potřebnou důvěru evropských občanů.

⁽⁷⁾ Podle posouzení dopadů vypracovaného Komisí (SEC(2011) 1103 final).

⁽⁸⁾ Griffith-Jones, S., Persaud, A., 2012, Op.cit.

⁽⁹⁾ Evropská komise, 2011, Eurobarometr 79 – Public opinion in the European Union - First Results (Veřejné mínění v Evropské unii – první výsledky). Průzkum: v listopadu 2011. Zveřejněno: v prosinci 2011.

1.15 EHSV v souladu se svojí funkcí poradního orgánu Komise, Evropského parlamentu a Rady přebírá závazek k nepřetržitému monitorování procesu, v jehož rámci bude návrh Komise na zavedení DFT proveden do práva.

2. Návrh Komise na směrnici Rady, kterou se zřizuje společný systém zdaňování finančních transakcí

2.1 Evropská komise již od roku 2009 upozorňovala při jednáních skupiny G20 (v Pittsburghu, Torontu, Cannes) na nutnost zavést daň z finančních transakcí na celosvětové úrovni. V rámci tohoto záměru uveřejnila Komise dne 7. října 2010 sdělení o zdanění finančního sektoru (COM(2010) 549 final).

2.2 Komise dnes navrhuje zavedení této daně z finančních transakcí (DFT) v rámci systematictějšího rámce. Návrh je totiž součástí nového víceletého finančního rámce 2014-2020, který Komise předložila se záměrem zajistit prostřednictvím pevnějšího a dokonalejšího systému vlastních zdrojů větší finanční autonomii víceletého rozpočtu Evropské unie ⁽¹⁰⁾.

2.3 Uplatňování daně se zaměřuje na finanční transakce prováděné finančními institucemi s výjimkou těch, jež provádějí občané a podniky (uzavírání pojišťovacích smluv, hypoteční úvěry, spotřebitelské úvěry nebo platební služby), a s výjimkou obchodů na primárních trzích (s výjimkou emise a odkupu akcií a podílových jednotek subjektů kolektivního investování do převoditelných cenných papírů (SKIPCP) a alternativních investičních fondů (AIF)) a spotových transakcí s měnami (ne měnových derivátů).

2.4 Subjekty zapojené do systému plateb DFT jsou finanční instituce, které vystupují jako účastník finanční transakce „buď na vlastní účet nebo na účet jiných osob nebo jedná jménem účastníka transakce“. Vyloučeny jsou finanční transakce s Evropskou centrální bankou (ECB) a se státními centrálními bankami. Ústřední protistrany, centrální depozitáře cenných papírů, mezinárodní centrální depozitáře cenných papírů a evropský nástroj finanční stability se nepovažují za finanční instituce vzhledem k tomu, že vykonávají funkce, které se samy o sobě nepovažují za obchodní činnost.

2.5 V zájmu omezení rizika přesunů, ke kterým bezpochyby dojde, se uplatňuje zásada rezidence (územní působnosti), podle níž není podstatné místo, kde transakce proběhla, nýbrž členský stát, v němž jsou příslušní účastníci finančních operací usazeni. Na transakci se daň vztahuje tehdy, pokud má alespoň jedna finanční instituce účastníci se transakce sídlo v EU.

⁽¹⁰⁾ Návrh nařízení Rady, kterým se stanoví víceletý finanční rámec na období 2014–2020 (COM(2011) 398 final) a který představuje provedení sdělení Komise Rozpočet – Evropa 2020 ze dne 29. června 2011 (COM(2011) 500 final) do právní podoby.

2.5.1 Podle článku 3 směrnice se finanční instituce považuje za usazenou na území členského státu, je-li splněna alespoň jedna z následujících podmínek:

— byla jako taková schválena orgány tohoto členského státu ve vztahu k transakcím zahrnutým ve schválení;

— má sídlo v tomto členském státu;

— její trvalé místo podnikání nebo obvyklý pobyt se nachází v tomto členském státu;

— má pobočku v tomto členském státu ve vztahu k transakcím prováděným touto pobočkou;

— je účastníkem finanční transakce s jinou finanční institucí usazenou v členském státu nebo s účastníkem, který je usazený na území tohoto členského státu a není finanční institucí, a jedná přitom na vlastní účet nebo na účet jiné osoby, nebo jedná jménem účastníka transakce ⁽¹¹⁾.

2.6 Povinnost hradit DFT vzniká okamžikem, kdy proběhne finanční transakce. Vzhledem k různé povaze transakcí jsou stanoveny dva různé základy daně. První se týká transakcí, které se netýkají derivátových nástrojů a u nichž je základem daně protiplnění, jež subjekt platí nebo musí platit třetí straně. Jestliže je protiplnění nižší než tržní cena nebo není stanoveno, je základem daně tržní cena. Druhý základ daně se týká finančních transakcí s derivátovými nástroji, u nichž je základem daně částka derivátového nástroje známá v okamžiku, kdy k finanční transakci došlo.

2.6.1 Minimální sazba daně, kterou musí členské státy u základu daně uplatňovat, činí:

i) 0,1 % u finančních transakcí, které se netýkají derivátových nástrojů;

ii) 0,01 % u finančních transakcí týkajících se derivátových nástrojů.

U každé kategorie transakcí musí členské státy uplatňovat jedinou daňovou sazbu. Členské státy však mohou uplatňovat sazby, jež jsou vyšší než stanovené minimální sazby.

2.7 Osobou povinnou k úhradě daně se rozumí každý finanční subjekt, jenž je účastníkem transakce a jedná na vlastní účet, na účet jiných osob, jménem účastníka transakce nebo

⁽¹¹⁾ Je-li splněno více podmínek, „domovský“ stát se určí tak, že se zohlední ta podmínka, která je v seznamu uvedena na prvním místě.

pokud se transakce provádí na jeho vlastní účet. Ostatní účastníci transakce však jsou za určitých podmínek povinni hradit daň společně a nerozdílně. Členské státy nicméně mohou určit případné další osoby povinné k úhradě daně a stanovit povinnosti pro registraci, účetnictví, vykazování a jiné povinnosti, které zajistí skutečné uhrazení daně.

2.8 U transakcí prováděných elektronicky musí být daň uhrazena v okamžiku vzniku daňové povinnosti, v ostatních případech je stanovena maximální lhůta tří pracovních dnů.

2.9 Členské státy musí přijmout opatření předcházející riziku daňových úniků, vyhýbání se daňovým povinnostem a zneužívání daňového režimu. V tomto ohledu může Komise po předchozí dohodě s Radou navrhnout využití aktů v přenesené pravomoci.

2.10 Zavedení DFT předpokládá zrušení a nezavedení případných jiných daní z finančních transakcí na úrovni členských států.

2.11 Návrh Komise předpokládá, že zavedení společné minimální daně, jejíž vstup v platnost se plánuje k 1. lednu 2014, umožní harmonizovat opatření v oblasti DFT, která některé členské státy již přijaly, a zajistí řádné fungování jednotného trhu.

2.12 Rozhodnutí zavést daň z finančních transakcí bylo učiněno po posouzení dopadu, při němž se jako o možné variantě uvažovalo i o zavedení daně z finančních činností, nicméně bylo upřednostněno řešení zavést DFT. Na základě tohoto posouzení dopadu se odhadovalo, že by roční příjem z této daně mohl být 57 miliard eur (37 miliard eur by mělo plynout do rozpočtu EU, zbývajících 20 miliard do rozpočtů jednotlivých členských států) ⁽¹²⁾.

2.13 Bylo stanoveno, že Komise bude Radě pravidelně předkládat zprávy o uplatňování této směrnice, s případnými návrhy na změnu. Předložení první zprávy se očekává 31. prosince 2016, další budou následovat v pětiletých intervalech.

3. Obecné připomínky

3.1 EHSV chce v tomto stanovisku vyjádřit svůj názor na návrh směrnice Rady o společném systému daně z finančních transakcí, který Komise předložila (COM(2011) 594 final) ⁽¹³⁾.

⁽¹²⁾ Evropská komise, Brusel, 28. září 2001, SEC(2011) 103 final: Pracovní dokument útvarů Komise – Souhrn posouzení dopadů. Průvodní dokument k návrhu směrnice Rady o společném systému daně z finančních transakcí a změně směrnice 2008/7/ES.

⁽¹³⁾ Návrh směrnice Rady o společném systému daně z finančních transakcí a změně směrnice 2008/7/ES (COM(2011) 594 final).

3.2 Záměrem tohoto stanoviska je pokračovat směrem nastírným již v předcházejícím stanovisku z vlastní iniciativy k zavedení daně z finančních transakcí ze dne 15. července 2010 a ve stanovisku ze dne 15. června 2011 ke sdělení o zdanění finančního sektoru (COM(2010) 549 final) (viz poznámka pod čarou 2).

3.3 Na základě návrhu na zavedení DFT se uznává, že v důsledku rozvoje informačních a komunikačních technologií zaznamenaly finanční trhy v uplynulých dvaceti letech exponenciální růst objemu finančních transakcí a cenové volatility, což mělo destabilizující vliv na světové hospodářství ⁽¹⁴⁾.

3.3.1 Finanční trhy, jakožto „nástroje“ k nalezení finančních zdrojů pro reálnou ekonomiku, postupně převzaly hlavní funkci „účelu“, čímž reálnou ekonomiku de facto „podkopaly“. Ve světle této situace považuje EHSV za vhodné, aby tyto trhy podléhaly mechanismům schopným zajistit účinnost (prostřednictvím jejich regulace) a efektivitu (prostřednictvím transparentnosti), což bude navíc zárukou, že rovnou měrou – stejně jako další výrobní faktory – přispějí k plnění rozpočtu Unie a rozpočtů členských států ⁽¹⁵⁾.

3.3.2 EHSV zdůrazňuje, že současnou krizi zavinila finanční krize z roku 2007, která v roce 2008 zachvátila i reálnou ekonomiku ⁽¹⁶⁾, a domnívá se, že finanční sektor, který za tuto krizi nese největší odpovědnost, by měl přispět svým dílem k jejímu překonání. Doposud členské státy EU podpořily finanční sektor (financováním a zárukami) celkovou částkou přibližně 4,6 bilionu eur (39 % HDP EU-27 v roce 2009). Tento příspěvek vážně ohrozil veřejné finance některých členských států EU a vyvolal v eurozóně nebezpečnou krizi ⁽¹⁷⁾.

⁽¹⁴⁾ Měnové transakce jsou přinejmenším 70krát vyšší než globální obchod se zbožím a službami. V roce 2006 byly obchody na trzích s deriváty v Evropě 84krát vyšší než HDP, zatímco obchody na spotových trzích (nákup či prodej valut či finančních hodnot prostřednictvím spotových smluv) byly 12krát vyšší než nominální HDP EU.

Schulmeister S., Schratzenstaller M., Picek O.: *A General Financial Transaction Tax – Motives, Revenues, Feasibility and Effects*, Research Study by the Austrian Institute of Economic Research commissioned by Ecosocial Forum Europe, co-financed by Federal Ministry of Finance and Federal Ministry of Economics and Labour, Österreichisches Institut für Wirtschaftsforschung, březen 2008.

⁽¹⁵⁾ Haug, J., Lamassoure, A., Verhofstadt, G., Gros, D., De Grauwe, P., Ricard-Nihoul, G., Rubio, E., 2011, *Europe for Growth – For a Radical Change in Financing the EU*.

Zpráva de Larosièrovy skupiny (Úř. věst. C 318, 23.12.2009). Evropský parlament, 15. června 2010, Zpráva o finanční, hospodářské a sociální krizi: doporučení k opatřením a vhodným iniciativám (2010/2242(INI)), zpravodajka: Pervenche Berès.

Evropský parlament, 8. března 2010, usnesení o daní z finančních transakcí (2009/2750 (RSP)).

Usnesení Evropského parlamentu ze dne 8. března 2011 o inovativním financování na celosvětové a evropské úrovni (2010/2105(INI)), zpravodajka: Anni Podimata.

⁽¹⁶⁾ Stanovisko ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropské centrální bance, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Lepší koordinace hospodářské politiky pro stabilitu, růst a nová pracovní místa – Nástroje pro silnější správu ekonomických záležitostí EU (Úř. věst. C 107, 6.4.2011).

⁽¹⁷⁾ Evropská komise, Brusel, 28. září 2001, SEC(2011) 103 final: Pracovní dokument útvarů Komise – Souhrn posouzení dopadů. Průvodní dokument k návrhu směrnice Rady o společném systému daně z finančních transakcí a změně směrnice 2008/7/ES.

3.4 V tomto ohledu je návrh daně z finančních transakcí součástí procesu, který Komise zahájila přezkumem hlavních směrnic o trzích s cennými papíry a jehož cílem je zaručit lepší regulaci a transparentnost finančních trhů⁽¹⁸⁾, v což EHSV ve svých stanoviscích opakovaně požadoval.

3.5 EHSV vyjádřil kladný postoj k zavedení daně z finančních transakcí již při dvou příležitostech: ve stanovisku z vlastní iniciativy ze dne 15. července 2010 (viz poznámka pod čarou č. 2) a ve stanovisku ze dne 15. června 2011 (viz poznámka pod čarou č. 2).

3.5.1 EHSV se domnívá, že návrh Komise COM(2011) 594 final zavádí takový evropský systém daně z finančních transakcí, který v zásadě odpovídá návrhům projednávaným v obou předcházejících stanoviscích.

3.6 EHSV uznává oprávněnost hlavních důvodů, které Komisi vedly k návrhu uplatňování DFT na evropské úrovni:

- zvýšit zdanění finančních transakcí v zájmu spravedlivějšího přispívání těchto aktivit do veřejného rozpočtu Unie a do rozpočtu jednotlivých členských států;
- změnit chování finančních subjektů tím, že se omezí objem finančních transakcí s vysokou frekvencí a s krátkou čekací dobou (*high frequency trading and low latency trading*);
- harmonizovat DFT jednotlivých členských států na základě určení dvou minimálních sazeb daně (0,1 % pro akcie a obligace, 0,01 % pro deriváty).

3.6.1 Co se týče příspěvku do rozpočtu Unie a členských států, hospodářská krize a nedávná krize veřejného dluhu vyžadují politiky, které budou s to obnovit hospodářský rozvoj v podmínkách stále větších škrtů ve veřejných rozpočtech. Zavedení DFT je přínosem pro nový systém vlastních rozpočtových zdrojů EU a vedlo by k zásadnímu snížení příspěvků členských států, neboť by umožnilo konsolidaci státních rozpočtů. Komise odhaduje, že v roce 2020 by nové vlastní zdroje mohly představovat zhruba polovinu rozpočtu EU a složka příspěvků členských států z hrubého národního důchodu by oproti stávajícímu podílu, který přesahuje tři čtvrtiny, klesla na jednu třetinu.

⁽¹⁸⁾ Brusel, 20. října 2011, COM(2011) 656 final, návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o trzích finančních nástrojů a o zrušení směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/39/ES. Brusel, 20. října 2011, COM(2011) 652 final, návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o trzích finančních nástrojů a o změně nařízení [nařízení o infrastruktuře evropských trhů] o OTC derivátech, ústředních protistranách a registrech obchodních údajů.

3.6.1.1 Jak bylo uvedeno výše, uplatňování DFT by bylo v souladu i se zásadou spravedlnosti. Finanční systém byl v uplynulých letech zdaňován méně, z důvodu daňového zvýhodnění ve výši zhruba 18 miliard eur ročně díky osvobození finančních služeb od placení DPH.

3.6.1.2 V této souvislosti se již EHSV kladně vyjádřil k návrhu Komise změnit systém zdanění tak, že se zvýší příslušný podíl finančního sektoru. Proto se EHSV domnívá, že se návrh Komise ubírá kým směřem.

3.6.2 Co se týče možnosti, že by prostřednictvím DFT bylo možné omezit počet vysoce rizikových a vysoce nestálých finančních transakcí, měla by být zmíněna ta kategorie finančních transakcí, kterou by se návrh měl zabývat více. Finanční transakce s vysokou frekvencí a s krátkou čekací dobou využívají díky uplatnění vysoce vyspělých informačních technologií komplexní matematické algoritmy, které jsou s to ve zlomku vteřiny analyzovat údaje o trhu prostřednictvím uplatňování příslušných strategií zásahu na finančních trzích (množství, cena, čas, umístění účastníků transakce, příkaz ke koupi/prodeji), a zkrátit tak čekací dobu (měřenou v mikrosekundách–milióntinách sekundy). Na základě těchto transakcí může tržní subjekt reagovat na trhy „s předstihem“ a provést nákupní či prodejní transakce, které se uzavřou během několika desetin vteřiny. O této kategorii transakcí se dnes hovoří dokonce jako o *elektronickém obchodování zasvěcených osob (computer-based insider trading)*⁽¹⁹⁾.

3.6.2.1 Tyto transakce dosáhly na různých finančních trzích v EU podílu na obchodech ve výši 13 % až 40 %. Ve Spojených státech se odhaduje, že během pouhých čtyřech let (od 2004 do 2009) došlo ke zvýšení objemu finančních transakcí s vysokou frekvencí ze 30 % na 70 %⁽²⁰⁾.

3.6.2.2 Tyto operace představují transakce, které nemají nic společného s běžným fungováním reálné ekonomiky a které mohou mj. odčerpávat likviditu z celého ekonomického systému, což oslabuje odolnost systému, tj. schopnost systému odolat zátěži vyvolané kritickou fází⁽²¹⁾.

3.6.2.3 Uplatňování DFT v důsledku zvýšení transakčních nákladů by mělo negativní dopad na vysokofrekvenční obchodování plynoucí z kumulativního účinku uplatňování daně.

⁽¹⁹⁾ Schulmeister, S., (2011), Op.cit. DuHigg, C.: *Stock Traders Find Speed Pays*, in *Milliseconds*. The New York Times, 23. července 2011.

⁽²⁰⁾ Evropský komise, 8. prosince 2010, veřejná konzultace na téma přezkumu směrnice o trzích finančních nástrojů (MiFID), Generální ředitelství pro vnitřní trh a služby, Evropská komise, 20. října 2010, SEC(2011) 1226 final, dokument útvarů Komise. *Impact Assessment Accompanying the document Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council on Markets in financial instruments [Recast] and the Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on Markets in financial instruments*.

Austrian Institute of Economic Research, 2011, op. cit.

⁽²¹⁾ Persaud, A., 14. října 2011, *La Tobin Tax? Si può fare* (www.lavoce.info).

Nižší objem vysokofrekvenčních transakcí by podpořil činnost finančních institucí zaměřenou na tradiční finanční aktivitu zprostředkování úvěrů, což by nepochybně přineslo výhody subjektům, jako jsou malé a střední podniky, které se dnes potýkají s důsledky vážné krize likvidity.

3.6.2.4 Již fungující systémy daně z finančních transakcí projevily schopnost snížit objem obchodování a volatilitu cen cenných papírů, což umožnilo snížit rizikovou přírážku. Je tedy žádoucí, aby zavedení DFT na evropské úrovni způsobilo významnou změnu i u této kategorie „neproduktivních“ transakcí.

3.6.3 Co se týče cíle fiskální harmonizace, doposud již zavedlo různé typy daní z finanční činnosti a z finančních transakcí deset členských států EU (Belgie, Kypr, Francie, Finsko, Řecko, Irsko, Itálie, Rumunsko, Polsko a Spojené království). Po těchto zemích se bude požadovat, aby přizpůsobily své vnitrostátní předpisy předpisům EU: jinými slovy, mezi případné požadavky patří uplatňování minimální sazby a harmonizace základu daně podle rozhodnutí EU. V zájmu řádného fungování vnitřního trhu by zavedení DFT umožnilo zvýhodnit efektivnější finanční trhy a zamezit narušením způsobeným daňovými pravidly určenými jednostranně členskými státy.

4. Konkrétní připomínky

4.1 Komise provedla posouzení dopadu zavedení DFT na dlouhodobý účinek na hrubý domácí produkt (HDP) mezi -0,17 % (se sazbou 0,01 %) až -1,76 % (se sazbou 0,1 %) v rámci mimořádně přísného scénáře, u nějž nebyly zohledněny některé „zmírňující“ dopady jako např. vyloučení primárního trhu, vyloučení transakcí s účastí alespoň jednoho nefinančního subjektu a dopad na různé makroekonomické proměnné. Podle názoru Komise by maximální účinek na HDP v případě, že by byly zohledněny i „zmírňující“ dopady, stoupl z -1,76 % na -0,53 %. Pokud jde o účinek na zaměstnanost, odhadovalo se, že by se pohyboval mezi -0,03 % (se sazbou 0,01 %) a -0,20 % (se sazbou 0,1 %).

4.2 Pokud by se k dlouhodobým účinkům na HDP v důsledku zavedení DFT ve skutečnosti připojily účinky spojené s lepším fungováním finančních trhů díky jejich větší stabilizaci, s novými investicemi do reálné ekonomiky, s regulační politikou schopnou zvýšit účinnost, efektivitu a transparentnost trhů a s fiskální konsolidací pro členské státy plynoucí z větší dostupnosti zdrojů, bylo by možné dosáhnout dokonce i pozitivního celkového dopadu z hlediska změny HDP v odhadované výši 0,25 %. ⁽²²⁾

4.3 EHSV považuje posouzení dopadu, které je přiloženo k návrhu Komise, za nedostačující, a proto se domnívá, že by Komise měla předložit dodatečný průzkum k tomuto posouzení, v němž by byl dopad návrhu posouzen důkladněji.

4.3.1 EHSV se domnívá, že je třeba zohlednit některé účinky, o nichž jsme hovořili v tomto stanovisku a které nebyly zohledněny v posouzení dopadů vypracovaném Komisí; některé výklady předpokládá, z nichž Komise při posuzování dopadů vycházela (například pružnost poptávky po finančních produktech, na něž se vztahuje DFT); potenciální účinky přesunutí na spotřebitele a podniky; dopad zavedení DFT na zaměstnanost ve finančním sektoru v členských státech EU.

4.4 EHSV zastává názor, že zavedení DFT by mělo být provedeno vhodným způsobem, aby se neutralizovalo nebo alespoň omezilo riziko a příslušné náklady. Mezi rizika, jež EHSV považuje za vhodné zohlednit, patří: potenciální přesunutí daně z nákladů úvěrů na podniky a spotřebitele; nižší výnosy z penzijních fondů; přesun finančních investic; zvýšení nákladů na hedgingové transakce pro podniky (zajištění vůči výkyvům cen surovin a měnových kurzů); účinek daně na zisky finančního sektoru a na ty členské státy, v nichž má tento sektor velký význam; účinky dopadu na hospodářství vzhledem ke skutečnosti, že k zavedení daně by mohlo dojít ve fázi hospodářské recese.

4.5 EHSV se domnívá, že tato rizika by však byla vyvážena podstatnějšími možnostmi a výhodami. DFT zatíží krátkodobé investice a způsobí zvýšení poptávky po střednědobých a dlouhodobých investicích, které jsou typické pro financování podniků a států. To vše se odrazí ve větší dostupné likviditě na trzích, což přispěje ke zlepšení situace podniků, domácností a veřejného dluhu. Bude mimořádně důležité stabilizovat trhy s deriváty. Vlastnosti těchto produktů totiž mají významný dopad na počet uskutečněných transakcí, následkem čehož klesne počet produktů, které nesou značnou odpovědnost za současnou krizi na finančních trzích a ve světovém hospodářství.

4.6 Případné dodatečné zdanění penzijních fondů vyvolané zavedením DFT by bylo vzhledem k podmínkám a druhu investice jen zanedbatelné. Navíc by potenciální zhodnocení typických aktiv penzijních fondů (méně nestálé investice) mohlo vyvážit a přesáhnout případný pokles výnosů způsobený uplatňováním daně. EHSV se nicméně domnívá, že za účelem neutralizace či snížení dopadu na penzijní fondy by se měla zvážit možnost snížit sazby nebo některé druhy výjimek pro toto odvětví.

4.7 Oblast působnosti a sazby DFT byly určeny se zohledněním cíle omezení negativních důsledků přesunutí investic a finančních fondů mimo EU. Na tuto potřebu – vzhledem k tomu, že daň nebude uplatňována globálně – již upozorňoval i EHSV.

⁽²²⁾ Griffith-Jones, S., Persaud, A., 2012, Op.cit.

4.7.1 Co se týče oblasti působnosti DFT, uplatňování zásady rezidence (územní působnosti) si žádá, aby i finanční instituce třetích zemí se sídlem v EU byly plátcí daně, s čímž souvisí široké spektrum použitelnosti. Sama definice územní působnosti finančních institucí poskytuje v souvislosti s určením členského státu, který daň vybere, dostatečné možnosti pro co největší omezení případů daňových úniků a vyhýbání se daňovým povinnostem.

4.7.2 V zájmu ještě větší neutralizace účinků přemísťování finančních transakcí EHSV podporuje návrh Evropského parlamentu zavést zásadu emise, na jejímž základě by se daň uplatňovala (jako kolkovné) na veškeré transakce zahrnující finanční nástroje vydávané právníky osobami registrovanými v EU⁽²³⁾.

4.7.3 Pokud jde o uplatňování sazeb, EHSV připomíná, že ve svém stanovisku přijatém v roce 2010 (viz poznámka pod čarou 2) doporučoval uplatňovat jednotnou sazbu 0,05 %, nicméně souhlasí s uplatňováním dvou sazeb, jak je navrhuje Komise v zájmu snížení rizika přemístění trhů a zajištění dostatečných zdrojů pro rozpočty Unie i členských států.

4.7.4 EHSV dále podotýká, že tam, kde se při zavádění DFT věnovala mimořádná pozornost její správě, základu daně a uplatňování sazeb, se dostavily z hlediska příjmů pozitivní výsledky, aniž by byl ohrožen hospodářský růst. To je případ Jižní Koreje, Hongkongu, Indie, Brazílie, Taiwanu, Jihoafrické republiky⁽²⁴⁾.

4.8 Vyloučení primárního trhu z působnosti daně minimalizuje účinek DFT na náklady financování reálné činnosti a omezuje se na nepřímé účinky případné menší likvidity, kterou taková daň způsobí u cenných papírů obchodovaných finančními institucemi.

4.9 Skutečnost, že se daň vztahuje i na měnové derivátové nástroje, nikoli však na spotové měnové transakce, by umožnila podchytit velký počet spekulativních transakcí na měnových trzích⁽²⁵⁾. Případné zahrnutí spotových měnových transakcí

do oblasti působnosti DFT by ani nezpůsobilo skutečné omezení volného pohybu kapitálu (i vzhledem k určeným sazbám), ani by nebylo porušením příslušných ustanovení Lisabonské smlouvy (*Leading Group on Innovating Financing for Development*, Paříž, červen 2010).

4.10 Jak již EHSV uvedl (ve stanovisku přijatém v roce 2010, viz poznámka pod čarou 2), DFT a daň z finančních činností nejsou alternativními systémy zdanění. DFT se týká převážně krátkodobých transakcí, zatímco daň z finančních činností se uplatňuje na veškeré finanční činnosti, tedy i na obchody na primárním trhu. Zavedení DFT nebrání ani uplatňování evropského systému daně z finančních činností, zejména pokud je hlavním cílem „podstatný a spravedlivý příspěvek finančního sektoru veřejným financím“ (stanovisko z roku 2010, viz poznámka pod čarou 2) a harmonizace zdanění finančních činností za účelem posílení jednotného trhu. Uplatňování evropského systému zdanění finančních transakcí navíc samo o sobě zvyšuje potřebu větší jednotnosti daňových systémů jednotlivých členských států v oblasti obecné finanční činnosti.

4.10.1 DFT má progresivní distribuční efekt, jednak kvůli tomu, že skupiny s vyššími příjmy více využívají služeb poskytovaných finančním sektorem, jednak kvůli neexistenci přímých nákladů pro domácnosti a nefinanční podniky, která je dána tím, že se DFT neuplatňuje na činnosti spojené s půjčkami a úvěry, které se těchto subjektů týkají. Tyto transakce by byly zatíženy pouze potenciálními nepřímými náklady spojenými s menším objemem likvidity u transakcí obchodovaných finančními institucemi.

4.11 Systém výběru daně je jednoduchý a má velmi nízké náklady na tržní transakce a obecně na registrované transakce. To je důvodem k nezbytnému rozšíření povinnosti registrovat finanční operace, včetně mimoburzovních transakcí (OTC), které jsou typické pro nestandardizované produkty obchodované na takzvaných mimoburzovních derivátových trzích a obchodují se na dvoustranné bázi mezi smluvními stranami.

V Bruselu dne 29. března 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

⁽²³⁾ V případě, že by smluvní strany kolkovné nezaplátily, kupní či prodejní smlouva by byla neplatná. Evropský parlament, návrh zprávy o návrhu směrnice Tady o společném systému daně z finančních transakcí a změně směrnice 2008/7/ES, zpravodajka: Anni Podimata, 10. února 2012.

⁽²⁴⁾ Griffith-Jones, S., Persaud, A., 2012, op.cit.

⁽²⁵⁾ Měnové transakce jsou přesně tím typem transakcí, pro něž byla daň vytvořena (J. Tobin 'Tobin, J., 1978, A Proposal for International Monetary Reform). Prof Tobin's Presidential Address at 1978 Conference of Eastern Economic Association. Wash. D.C., Cowles Foundation Paper – Reprinted for Eastern Economic Journal, 4(3-4) July-October 1978.

PŘÍLOHA

ke Stanovisku Evropského hospodářského a sociálního výboru

Následující pozměňovací návrhy byly v průběhu diskuse zamítnuty, nicméně získaly nejméně jednu čtvrtinu hlasů pro:

Odstavec 1.1

Za odstavec 1.1 přidat nový odstavec 1.2

„1.2 Výbor však vyjadřuje značné znepokojení z možných negativních dopadů této daně na růst a zaměstnanost, na něž Komise upozorňuje ve svém posouzení dopadů, a má obavy i z důsledků mimo finanční sektor, zejména v souvislosti s přístupem malých a středních podniků a zemědělců ke kapitálu a s vyššími náklady pro příjemce úvěrů a pro ty, kdo si spoří na důchod. Navrhovaná daň také pravděpodobně oslabí kupní sílu nízkopříjmových domácností.“

Odůvodnění

Bude podáno ústně.

Pozměňovací návrh byl při hlasování zamítnut. Obdržel 93 hlasů pro, 143 hlasů bylo proti a 11 členů se zdrželo hlasování.

Odstavec 1.10

Doplnit následovně

„1.10 EHSV zdůrazňuje, že je třeba pečlivě usměrňovat nepříznivé makroekonomické a mikroekonomické důsledky plynoucí z provedení DFT do právních předpisů a neutralizovat nebo alespoň omezit riziko a příslušné náklady s tím spojené. V tomto smyslu je důležité uvést, že finanční sektor zaujímá v každém členském státě jiný podíl na celkovém hospodářství, takže tato daňová zátěž by nemusela být členskými státy rovnoměrně sdílena. Z toho důvodu se EHSV domnívá, že k vyvážení nejhlavnějších negativních dopadů, jež by uplatňování DFT mohlo mít na reálnou ekonomiku, by bylo nutné zvážit zavedení odpovídajících vyrovnávacích mechanismů.“

Odůvodnění

Je pravda, že finanční sektor má v každém členském státě odlišnou ekonomickou váhu vzhledem k celkové ekonomice. Je proto správné, aby EHSV tuto skutečnost uznal.

Pozměňovací návrh byl při hlasování zamítnut. Obdržel 86 hlasů pro, 137 hlasů bylo proti a 15 členů se zdrželo hlasování.

Odstavec 3.3.2

Doplnit následovně

„3.3.2 EHSV zdůrazňuje, že současnou krizi zavinila finanční krize z roku 2007, která v roce 2008 zachvátila i reálnou ekonomiku (1), a domnívá se, že finanční sektor, který za tuto krizi (spolu s politiky) nese největší odpovědnost, by měl přispět svým dílem k jejímu překonání. Dopusud členské státy EU podpořily finanční sektor (financováním a zárukami) celkovou částkou přibližně 4,6 bilionu eur (39 % HDP EU-27 v roce 2009). Tento příspěvek vážně ohrozil veřejné finance některých členských států EU a vyvolal v eurozóně nebezpečnou krizi (2).“

Odůvodnění

Hovoříme-li o odpovědnosti za krizi, nesmíme vynechat politiky, neboť je zjevné, že jejich dlouholetý nezodpovědný postup v řadě států značnou měrou přispěl k této krizi.

Pozměňovací návrh byl při hlasování zamítnut. Obdržel 72 hlasů pro, 154 hlasů bylo proti a 15 členů se zdrželo hlasování.

(1) Stanovisko ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropské centrální bance, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Lepší koordinace hospodářské politiky pro stabilitu, růst a nová pracovní místa – Nástroje pro silnější správu ekonomických záležitostí EU (Úř. věst. C 107, 6.4.2011).

(2) Evropská komise, Brusel, 28. září 2001, SEC(2011) 103 final: Pracovní dokument útvarů Komise – Souhrn posouzení dopadů. Průvodní dokument k návrhu směrnice Rady o společném systému daně z finančních transakcí a změně směrnice 2008/7/ES.

Odstavec 4.6

Upravit následovně

~~„Případně d~~„Případně dodatečné zdanění penzijních fondů vyvolané zavedením DFT by ~~se možná dalo považovat za zanedbatelné~~by se možná dalo považovat za zanedbatelné vzhledem k podmínkám a druhu investice ~~jen zanedbatelné~~jen zanedbatelné. ~~Navíc by p~~Navíc by potenciální zhodnocení typických aktiv penzijních fondů (méně nestálé investice) ~~mohlo vyvážit a přesáhneout~~mohlo vyvážit a přesáhneout případný pokles výnosů způsobený uplatňováním daně. ~~Je rovněž velmi pravděpodobné, že tato daň v budoucnu povede ke snížení důchodů, což je zvláště důležité pro pracovníky z těch členských států, v nichž prostředky shromažďované v kapitálových penzijních fondech představují značnou část důchodu. EHSV se proto nicméně domnívá, že za účelem neutralizace či snížení dopadu na penzijní fondy by od této daně měly být zcela osvobozeny transakce, jež spočívají v placení příspěvků do penzijního fondu a v konečné výplatě těchto prostředků, a že by se měla zvážít možnost výrazně snížit sazby nebo některé druhy výjimek pro toto odvětví u ostatních transakcí.“~~

Odůvodnění

Jak vyplývá z informací prezentovaných na schůzi studijní skupiny, může tato daň snížit výši budoucích důchodů až o 5 %. Je nemorální, aby miliony budoucích evropských důchodců byly tímto způsobem nuceny ke snížení svého budoucího důchodu, který je obvykle nízký.

Pozměňovací návrh byl při hlasování zamítnut. Obržel 82 hlasů pro, 142 hlasů bylo proti a 19 členů se zdrželo hlasování.

Odstavec 4.7.3

Doplnit následovně

~~„4.7.3 Pokud jde o uplatňování sazeb, EHSV připomíná, že ve svém stanovisku přijatém v roce 2010 (viz poznámka pod čarou 2) doporučoval uplatňovat jednotnou sazbu 0,05 %, nicméně souhlasí s uplatňováním dvou sazeb, jak je navrhuje Komise v zájmu snížení rizika přemístění trhů a zajištění dostatečných zdrojů pro rozpočty Unie i členských států. EHSV se nicméně domnívá, že pokud by se tato daň měla vztahovat pouze na země Evropské unie a nebyla by celosvětová, neměla by maximální sazba překročit 0,05 % a k jejímu případnému zvýšení na 0,1 % (jak navrhuje Komise) by se mělo přistoupit až po několika letech a po důkladném prozkoumání hospodářských a společenských důsledků platného řešení.“~~

Odůvodnění

Neexistuje důvod pro to, zejména v souvislosti s mnoha těžko předvídatelnými důsledky navrhovaného řešení, aby EHSV změnil svůj dřívější postoj ohledně maximální sazby ve výši 0,05 %.

Pozměňovací návrh byl při hlasování zamítnut. Obržel 85 hlasů pro, 144 hlasů bylo proti a 12 členů se zdrželo hlasování.